

KARAPELLON ALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS: LIITO-ORAVASELVITYS

Pekka Routasuo

5.5.2019

KARAPELLON ALUEEN ASEMAKAAVAMUUTOS: LIITO-ORAVASELVITYS

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Menetelmät	3
3 Tulokset	4
3.1 Liito-orava	4
3.2 Lahokaviosammal	8
4 Johtopäätökset ja suositukset	8
5 Lähteet ja kirjallisuus	9

Kansi: Liito-oravan pesäpuu selvitysalueen itäosan lisääntymis- ja levähdyspaikalla.

Ilmakuvat ja pohjakartat © Espoon kaupunkimittausyksikkö 2017.

Valokuvat © Pekka Routasuo.

Liito-oravan asuttamat metsiköt (elinpiirien ydinalueet) rajattiin jätöshavaintojen sekä puuston koostumuksen ja rakenteen perusteella kartalle. Näistä metsiköistä etsittiin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja (kolopuut tai risupesät lähiympäristöineen), jotka paikannettiin ja rajattiin.

Maastohavaintojen ja ilmakuvien perusteella tarkasteltiin ja merkittiin kartalle liito-oravan käyttämät tai lajille mahdolliset kulkuyhteydet ympäröiville metsäalueille.

Maastotoissa käytettiin GPS-paikanninta (Garmin GPSmap 60Cx), jolla kohteet ja havaintopaikat voitiin paikantaa riittävällä tarkkuudella (noin 5 metriä).

Lahokaviosammal

Lahokaviosammal on EU:n luontodirektiivin liitteen II laji, joka on säädetty Suomessa luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Se on arvioitu (Hyvärinen ym. 2019) maassamme erittäin uhanalaiseksi (EN). Uusia lahokaviosammalen esiintymiä on löydetty viime vuosina eri puolilta Etelä-Suomea, myös Espoosta.

Lajin esiintyminen alueella inventoitiin liito-oravaselvityksen yhteydessä 11. ja 16.4.2019. Lahokaviosammalta etsittiin kuvaan 1 vihreällä rasterilla rajatuilta alueilta. Näistä metsiköistä etsittiin lajin kasvupaikaksi sopivia lahokantoja, -maapuita tms., jotka tarkistettiin huolellisesti.

3 TULOKSET

3.1 Liito-orava

Kevään 2019 selvityksessä löydettiin liito-oravan jätöksiä molemmista kuvaan 1 vihreällä merkityistä metsiköistä. Jätöksiä löytyi myös selvitysalueen pohjoispuolelta. Kuvaan 2 on merkitty liito-oravan käyttämät puut sekä elinpiirien ydinalueiden ja lisääntymis- ja levähdyspaikan rajaukset.

Selvitysalueen **pohjoisosaan** rajatun liito-oravan elinpiirin ydinalueen puusto on pääosin varttunutta–vanhaa kuusikkoa, osa puista on järeitä. Eteläosassa kasvaa paljon varttunutta koivua ja pohjoisosassa varttunutta haapaa. Kolopuita tai risupesä ei havaittu.

Liito-oravan jätöksiä löytyi yhteensä kahdeksan puun tyveltä; puista viisi oli kuusia ja kolme haapoja. Myös selvitysalueen pohjoispuolelta Karapellontien ja Karaniantynten risteyksen ympäristöstä löytyi jätöksiä useiden kuusten, haapojen ja koivujen tyveltä. Ydinalueen kohdalla on noin 25 metrin levyinen puuton katualue, jonka ylittäminen onnistuu liito-oravalta helposti, jos aukean molemmin puolin on riittävän korkeaa puustoa.

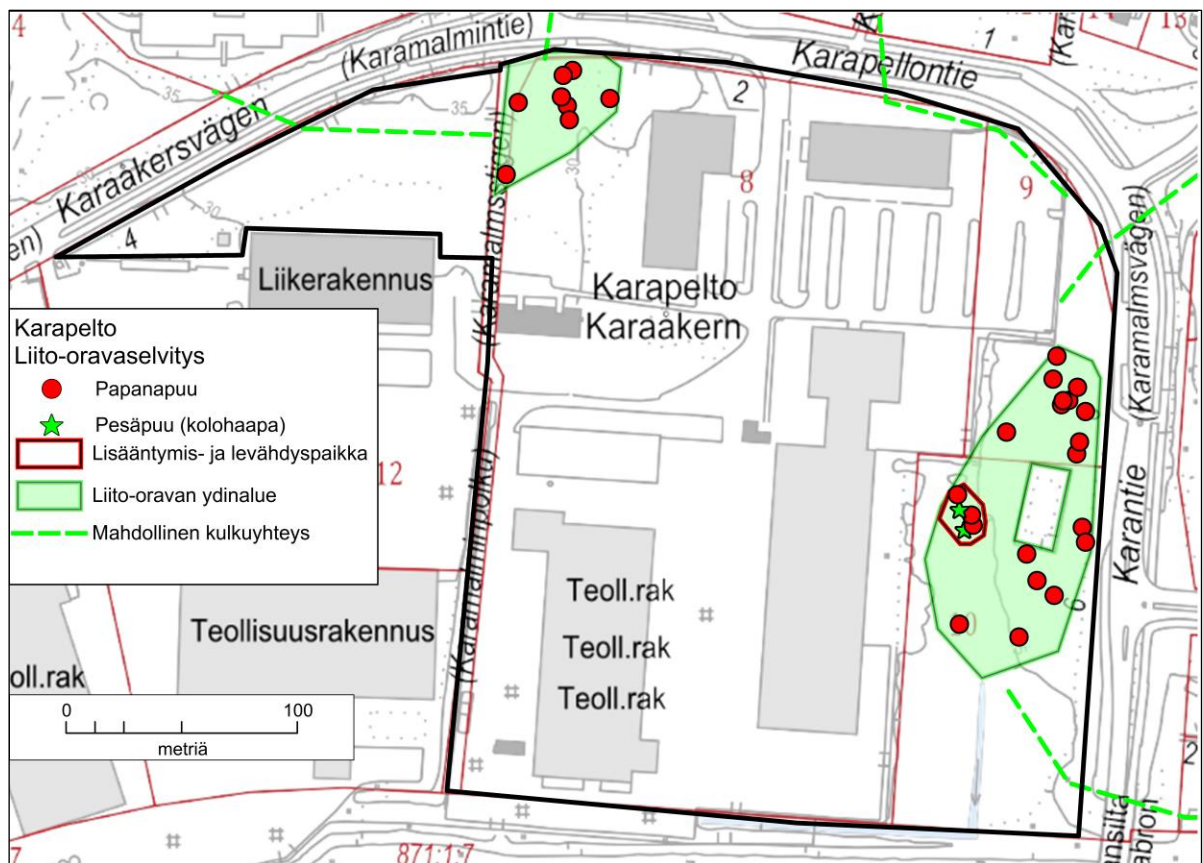
Selvityksen laajennusalueella (Sponda Oyj:n omistama kiinteistö, Karapellontie 4) kasvaa varttunutta–vanhaa kuusikkoa ja koivikkoa. Etenkin alueen länsiosassa on

kookkaita haapoja ja myös sen itäosassa on haapoja (kuva 5). Tältä alueelta ei löydetty liito-oravan jätöksiä.

Selvitysalueen **itäosaan** rajattu liito-oravan elinpiirin ydinalue on edellistä laajempi. Sen itäosa on pääosin varttunutta—vanhaa kuusikkoa, jossa kasvaa haapaa ja koivua sekapuuna. Länsiosa on lehtipuuvaltaista ja puusto on pääosin varttuvaa—varttunutta haapaa. Koivua on myös paljon ja varttuvaa kuusta niukasti.

Liito-oravan jätöksiä löytyi yli kahdenkymmenen puun tyveltä; puista noin puolet oli kuusia. Lisäksi jätöksiä oli koivujen, haapojen ja yhden tervalepän tyvellä. Alueelta löydettiin kaksi liito-oravan pesäpuuta, jotka molemmat olivat kolohaapoja.

Kuvaan 6 on merkitty liito-oravan mahdolliset kulkuyhteydet selvitysalueen läheisyydestä tiedossa oleville liito-oravan asuttamille tai lajille sopiville metsäalueille.

Kuva 2. Liito-oravan jätöslöydyt, elinpiirien ydinalueet sekä lisääntymis- ja levähdyspaikka Karapellon selvitys-alueella (musta raja) ja sen läheisyydessä keväällä 2019. Kiinteistörajat on merkitty punaisella viivalla.

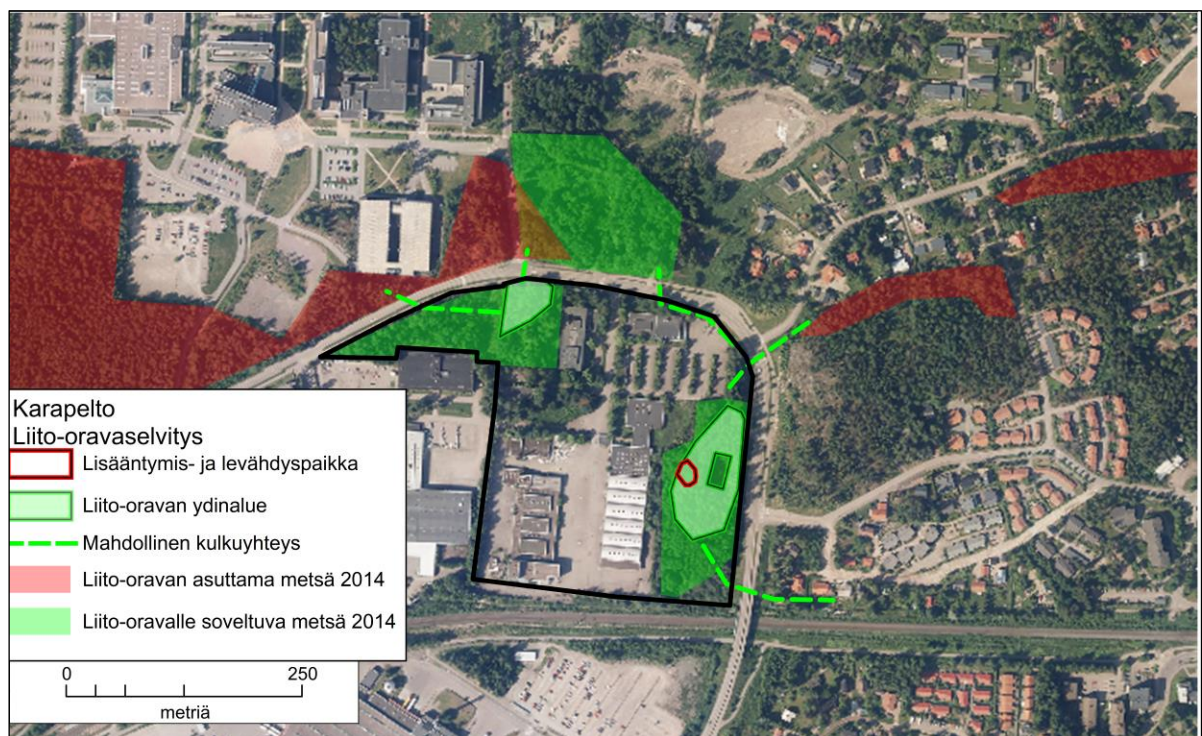
Kuva 3. Liito-oravan elinpiirin ydinalue Karapellon selvitysalueen pohjoisosassa.

Kuva 4. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka selvitysalueen itäosassa.

Kuva 5. Selvitysalueen läntisimmän osan (Karapellontie 4) puustoa.

Kuva 6. Karapellon selvitysalueen (musta raja) ympäristön liito-orava-alueet ja mahdolliset kulkuyhteydet.

3.2 Lahokaviosammal

Selvitysalueelta ei löytynyt lahokaviosammalen esiintymiä. Alueella on melko vähän lajille sopivia kasvupaikkoja.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Kevään 2019 liito-oravaselvityksessä todettiin Karapellon selvitysalueella kaksi liito-oravan elinpiirin ydinaluetta, joista toisella on myös lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka (kuva 2).

Ydinalueet ja niitä yhdistävät puustoiset kulkuyhteydet suositellaan säilytettäväksi alueen maankäytön suunnittelussa. Liito-oravien säilyttämiseksi Espoon kaavoitettavilla alueilla on esitetty suosituksena (Ramboll Finland Oy 2014) mm. seuraavat ohjeet:

- Elinympäristöjen ydinalueet (keskimäärin vähintään noin 1 hehtaari) säilytetään ja elinympäristön laatua ylläpidetään. Ydinalueella tulee säilyä riittävä määrä ravintoa ja pesäpaikkoja naaraan talvehtimista ja lisääntymistä varten.
- Ydinalueen ympärille rajataan säilytettävä ja elinympäristönä ylläpidettävä metsäinen elinympäristöalue (5–10 hehtaaria, minimissään 4 hehtaaria). Alue rajataan mahdollisimman yhtenäisenä suosien tunnistettuja liito-oravalle soveltuvia alueita.
- Ydinalueilta säilytetään tavoitteellisesti vähintään kaksi yhteyttä elinympäristöverkoston muille alueille, tärkeissä solmukohtissa säilytetään kolme yhteyttä. Alueelliset yhteydet muualle Espooseen säilytetään ja niiden toimivuutta parannetaan.
- Soveltuvaa elinympäristöä säilytetään mahdollisimman laajasti tunnettujen elinympäristöalueiden yhteydessä ja viherverkoston osana. Soveltuvat alueet tukevat ydin- ja elinympäristöalueiden säilymistä ja laatua sekä mahdollistavat liito-oravien elinpiirien siirtymisen ja uusien elinpiirien syntymisen sekä kannan säilymisen pitkällä aikavälillä.

Karapellon selvitysalueen metsiköt ovat pinta-alaltaan pieniä ja rajatut liito-orava-alueetkin ovat kooltaan vain murto-osan edellä mainituista suosituksista. Pohjoisempi ydinalue on pinta-alaltaan 0,2 hehtaaria ja eteläisempi 0,65 hehtaaria, joten molemmat ydinalueet tulisi säilyttää nykytilassaan. Ydinaluerajausten (kuva 2) ulkopuolella on varovainen metsänkäsittely mahdollista, mutta rakentamista näille alueille ei tulisi osoittaa. Lisäksi kuvaan 6 merkityt mahdolliset kulkuyhteydet tuli säilyttää liito-oravalle sopivina eli niiden nykyistä puustoa ei tulisi kaataa. Liito-orava ylittää helposti 20–30 metriä leveän puuttoman alueen, mutta liian harvapuustoinen kulkuyhteys on altis mm. myrskytuhoille ja voi tällöin katketa kokonaan.

Karapellon selvitysalueella todetut ydinalueet ovat osa liito-oravan elinympäristöjen verkostoa. Lajin koiraat voivat liikkua useiden elinympäristölaikkujen välillä. Rakennetuilla alueilla liito-oravien kulkuyhteydet voivat olla vain muutaman puun varassa, joten useamman liito-oravalle soveltuvan yhteyden säilyttäminen turvaa paremmin lajin säilymisen laajemmalla alueella.

Kuvaan 2 rajatun liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Tämä tarkoittaa sitä, että myös liito-oravan yhteydet muille metsäalueille tulee säilyttää.

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Hanski, I. K. 2016: Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. – Metsäkustannus Oy. 93 s.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Lammi, E., Vauhkonen, M., Routasuo, P. ja Hanski, I.K. 2016: Espoon liito-oravien kokonaisselvitys 2014–2015. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 2/2016:1–58.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.
- Ramboll Finland Oy 2014: Selvitys liito-oravien ja maankäytön suunnittelun yhteensovituksista Espoonlahden ja Matinkylän alueilla. – Kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisu 5/2014.
- Routasuo, P. 2018: Luontolausunto Karapellon alueen asemakaavan muutosta varten. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.